

Modificarea legii de organizare a Bisericii noastre

De Dr. Grigorie Gh. Comşa
Episcopul Aradului.

Cap. II.

Critice mai vechi și mai noi.

a) P. Sf. Episcop Lucian Triteanu, în *Cronica Romanului* din Febr. 1926 (Nr. 2). sub titlul: „Autonomie și suveranitate”, spune, în legătură cu abuzurile ce s’ar fi săvârșit la alegerile eparhiale din 1925, că și în viața bisericească administrativă ar trebui să avem un contencios, care să garanteze unitatea de drept și să vegheze ca legea de organizare să fie respectată. Tot Prea Sfinția Sa spune în acel articol că ar trebui adusă o hotărâre, în sensul căreia adunările eparhiale să fie datoare a ordona anchetă, când se fac contestații pentru abuzuri săvârșite la alegeri, dacă sunt abuzuri mandatul să fie invalidat și cei cari au făcut abuzuri să fie pedepsiți.

Încă în Noembrie 1925, revista *Cronica Romanului* constată (pag. 409) că scrutiniul alegerii deputaților mireni la adunările parohiale ar trebui să se țină în ziua când s’au făcut votările în parohii, iar candidații să-și anunțe candidaturile președinților, cari apoi îi vor anunța în biserică, fiindcă azi nu este nimic precizat în privința aceasta.

Cronica Romanului, în numărul pe Oct. 1925, spune că nu are senz ca adunările eparhiale să se țină în aceeași zi pe toată țara și că preoții pensionari ca și toți preoții, ale căror drepturi constituționale n’au fost suprimate prin sentință, să fie luați în listele electorale.

Desigur observațiile acestea ale revistei dela Roman sunt judicioase și merită să fie luate în seamă când se va modifica legea de organizare sau regulamentele în vigoare.

b) Congresul asociației generale a preoțimei de mir în 10 și 19 Oct. 1927 a afirmat două lucruri: politicianismul și cezaropapismul, ca efecte ale aplicării noii lege de organizare.

Politicianismul la alegerea episcopilor, în legătură cu alegerile eparhiale, ceace din nenorocire este adevărat și trebuie făcut ceva pentru curmarea acestui rău. Că unii episcopi ar fi având atitudini absolutistice, este a doua doleanță, pe care noi nu o putem cerceta aici. *Noua revistă bisericească* din București, în Nr. 8 din Nov. 1927, spune că afirmațiunile de mai sus ar fi rezultatul elementului mirean și a forurilor bisericești puse sub directă putere a chiriarhilor. Și mai aproape de adevăr este revista aceasta când zice: „Bine înțeles că nu legea în sine ar fi de vină, ci felul cum se înțelege și se folosește în unele locuri” (pag. 12).

„*Noua revistă bisericească*” mai zice în acelaș număr: „noua lege de unificare administrativă a bisericii ortodoxe a dat atribuții administrative mirenilor, chiriarhilor și unor reprezentanți ai preoților. În miezul ei, această lege nu a pus greul administrației bisericești asupra clerului mirean, singurul îndreptățit a o avea ca cuvânt de conducere pe temei de experiență” (p. 15). Aceste afirmațiuni scapă din vedere că elementul mirean, având și el parte în administrare de bani etc., scutește clerul de bănueli că mănuește bani și cointereesează pe mireni în munca pentru bunăstarea materială și chiar morală a bisericii.

Pentru adevăr și pentru edificarea celor chemați dau aici câteva observări ale preotului C. Muntean din Dorohoi, fost membru în adunarea eparhială a arhiepiscopiei Iașilor și în

consistorul spiritual mitropolitan: „Adunările parohiale, ca orice adunări generale a oricărei instituții, cred că greu s'au întrunit de câte două ori pe an așa cum prevede statutul... în orice caz, însă, o oarecare mișcare și o chemare către toți credincioșii de a asculta nevoile bisericii tot s'a lansat și oricât de pușini au răspuns, tot a constituit o apropiere față de biserică. Am văzut chiar în câteva locuri unde aceste adunări au fost impresionante, nu simple forme și s'a pus mult suflet... În majoritatea cazurilor atribuțiile date mirenilor i-au măgulit și au căutat să le ducă la îndeplinire cât mai conștiincios, așa că aici s'au arătat poate mai mult decât ori unde roadele intenției legii. Este drept că dacă te duci acum într'o parohie, găsești, sub povăța preotului, reprezentanța credincioșilor, prin glasul acestor consilieri cu care poți comunica și lucra mai efectiv cu poporul”. (Revista „Mitropolia Moldovei”. Nr. 7—8 pe Iulie—August 1931 p. 194).

Noi ne bucurăm de aceste constatări făcute de părintele Munteanu cu privire la activitatea consiliilor parohiale și adunărilor parohiale. E drept că P. C. Sa despre consilii spune, că la început unii consilieri se amestecau și unde nu trebuia, dar apoi recunoaște că prin consilii „se poate lucra mai efectiv cu poporul”.

Părintele Munteanu la încheierea articolului său spune: „dacă este să privim rodul legii din 1925, o îmbunătățire trebuie să recunoaștem. Unificarea în administrația întregii biserici de pe pământul românesc, cu oarecare dificultăți, a început să se facă. O învioreare în rândul credincioșilor chemați mai aproape de nevoile bisericii iarăși s'a produs și aceasta a activat viața bisericii”.

Ne bucurăm de aceste mărturisiri, pe lângă cari mai pomenim și justele păreri ale părintelui C. Dincescu dela Biserica Schitu Măgureanu din București.

Părintele Dincescu scrie următoarele în ziarul „Dimineața” dela 22 Martie 1931.

„Dela războiul pentru întregirea neamului și mai ales pe baza legii organice din 1925... biserica și instituțiunile ei s'au dezvoltat atât de mult, încât pot face cu mulțumire față ori căror nevoi, ori de ce ordin ar fi. Pe tot cuprinsul țării se văd biserici reînnoite și chiar noi, curate, frumos împodobite, unele chiar mărețe. Aceasta denotă o stare prosperă în biserică, un spirit religios activ în popor și o energie pastorală în cler. Preoțimea de azi e mult mai pregătită ca cea dinainte de război și mult mai aplicată spre jertfe și acte mari

pentru altarul pe care-l slujesc. Avem chiar o pleiadă destul de mare de tineri teologi, cari și-au desăvârșit studiile în străinătate, atât în Occident cât și în Orient. Ba avem și un contingent de candidați la preoție mult mai mare decât posturile bugetare. Mulți dintre ei se fac preoți fără salariu, numai din dragoste pentru biserică și pentru chemarea lor.

Școalele teologice și în special facultățile de teologie sunt suprapopulate de studenți dornici de o cultură cât mai înaltă teologică; iar profesorii acestor școli sunt la înălțimea chemării lor, cu câteva excepții, dintre profesorii civili, cari, desigur, nu fac regula.

În eparhii totul este în cea mai bună și mai perfectă ordine, mai ales în centrele lor. Fiecare chiriarh, ajutat de consiliul eparhial respectiv, dezvoltă o activitate rodnică pe toate terenurile, transformând astfel, în 6 ani dela aplicarea legii organice bisericești, aproape cu desăvârșire fața veche a bisericii strămoșești.

O eparhie este mai înstărită și mai înflorită ca alta. Se emulează și se întrec între ele în aplicarea evangheliei lui Hristos. Chiriarii se bucură de toată autoritatea, de toată stima și de toată dragostea în fața poporului și a clerului lor. Deși fostul guvern țărănist național a redus personalul de control și de administrație la centrele eparhiale, totuși ele au funcționat, și în anul acesta, tot așa de bine ca și în anii trecuți, fiindcă personalul a funcționat și fără salariu.

Aceasta încă e o dovadă suficientă de mare pregătire sufletească a clerului bisericii noastre. Așa că nu sunt rele în biserică și nici nu este întârziată în dezvoltarea ei. Ba am putea spune chiar, că este destul de dezvoltată față cu timpul scurt de aplicare a legii organice actuale. Vor fi și oarecare excepții pe ici, pe colea; dar acestea nu fac regula și nici nu sunt motive de alarmă.”

c) Legea a fost criticată nu numai de oameni din vechiul regat, ci și de câte un glas izolat din Ardeal. Astfel în revista „Societatea de Măine” din Cluj, în anul 1928 dl Ștefan Meteș, director al arhivelor Statului din Cluj scrie un articol: „Câteva observații critice asupra bisericii românești în cei din urmă zece ani 1918—1928”. Despre acest articol revista „Graiul Vremii”, organ al Asociației generale a preoșilor, scrie în numerii 5 și 6 din 16 și 23 Febr. 1928 următoarele:

„Păr. Meteș — ca unul ce-i un stăruitor răscolitor al trecutului nostru bisericesc — încă din 1919 ajunsese la convingerea că organizarea bisericii ardelenice pe baza statutului or-

ganic, era în „spirit protestant“, avea o conducere „laicizată aproape cu totul“, păreri pe care și le-a expus în congresul preoților din Transilvania, ținut în Martie 1919, în Sibiu. — Păr. Meteș are cuvinte crude cu privire la starea morală a conducerii bisericesti din Ardeal. „A persista mai departe în organizația bisericească pe baza acestui „statut“, în noul stat român, înseamnă a accelera prăbușirea credinței religioase și a vieții morale și deschiderea porților bisericii tuturor sectelor și influențelor dezastroase“. E drept că și în congresul preoților din toată țara, ținut în Sept. 1919 în București, l-am auzit pe Păr. Meteș cerând ca: „Biserica să fie reșezată pe bazele ei canonice, pentruca să fie scutită de influența păgubitoare a politicianismului“, introdus în conducere prin acele două treimi inevitabile, alese dintre oameni ce fac politică. Prevederile Păr. Meteș s'au împlinit. Ardelenii au ținut morțiș să ne impună „statutul“. Noi, cei din vechiul regat, habar n'am avut de fericirea ce ni se pregătea. „Agenții electorali, ciomăgarii partidelor lucrau ca în codru, injurau și băteau în sf. biserică ca într'o crâsmă politică „Ori cine vrea să fie vlădică astăzi în România, trebuie neapărat să facă parte din membrii partidului ce deține majoritatea în congres“. De aci starea deplorabilă a bisericii, ai cărei arhierii sunt „slugă bună și credincioasă“ partidelor politice... Noua lege a lovit esențial în autoritatea bisericii și a aservit-o politicianismului. Insuși d. Iorga, care a susținut democratizarea bisericii, recunoaște, după o experiență de 3 ani, că legea a fost un dezastru pentru biserică: „Trebuie să declar și ca membru al consiliului central bisericesc, că m'am înșelat“. Crede că modificarea legii se impune ca necesitate pentru îndreptarea relelor din biserică.“

d) Multe critice i-au adus legii de organizare a bisericii în congresele asociației generale a clerului. Multe i-au mai adus și în alte publicații, dar cele mai multe se cuprind în revista dlui profesor Dr. Boroianu: „Viitorul“, care trebuie citită de toți preoții.

Noi vom începe în mod cronologic cu expunerile acestei reviste. Pledoariile legitime ale revistei în chestia salarizării clerului le amintim la capitolul respectiv. Aici vom aduce alte considerații ale revistei.

Dl. Prof. universitar Dr. Ion Savin zice că aderenții autonomiei s'ar fi bucurat de desființarea Ministerului de culte: „*autonomiștii și-au serbat atunci încă triumful*“ (Viitorul Nr. 4 din 15 Ian. 1931 pag. 4). Nu cred să existe un ortodox conștient, care să se fi bucurat de

desființarea Ministerului de Culte, precum nu cred să existe slujbași bisericești și ortodocși buni, cari să nu dorească reînființarea lui. Căci să fim bine înțeleși: un minister separat al Cultelor ar fi totdeauna o garanție că în fruntea departamentului Cultelor este o personalitate cu profunde convingeri religioase, cu temeinică cunoaștere a realităților spirituale și ale rosturilor înalte ale Bisericii ortodoxe. De aici apoi ar rezulta o apreciere a muncii Bisericii: misionarismul ei ar fi sprijinit, comitele ei misionare, organizațiile ei caritative ar fi subvenționate, fără ca prin aceasta să se primejduiască principiile fundamentale ale așezămintelor noastre bisericești.

Dl. I. Savin, în numărul 6 din 15 Febr. 1931 al: „Viitorului“, spune că numai principiul sinodal central este canonic și ortodox, iar cel congresual-eparhial nu. Domnia Sa susține că ar fi o anomalie: două foruri centrale: sinodul și congresul, care-și amestecă atribuțiunile. Noi nu vedem nicăiri nici un amestec de atribuțiuni, pentrucă chestiunile aparținătoare sfântului Sinod sunt de natură spirituală și canonică, iar legi și regulamente speciale sunt chemate a fixa toate atribuțiile sale ca for suprem pentru chestiunile bisericești de ori ce natură. (statutul art. 1 și art. 5 din lege).

Chestiunile aparținătoare congresului sunt de altă natură, fiind congresul o corporație centrală pentru afacerile *administrative, culturale, fundamentale* și epitropești (art. 6 din lege).

Preotul Dem. Rădulescu dela Biserica Albă din București, în revista: „Viitorul“ Nr. 2 din 15 Ianuarie 1932, referindu-se la alegerile eparhiale pe un nou period, face apel la preoți să fie prezenți și activi la alegeri, căci: „*noua lege de organizare a Bisericii a deplasat axa vieții bisericești, luându-o de unde era, și dându-o în mâinile poporului și propriu zis ale preotului, fiindcă poporul este preotul*“.

În acelaș număr al revistei preotul Al. N. Costantinescu spune: „*gândiți-vă ce bună ar fi eșit Legea de organizare și statutul din 1925, dacă Clerul de mir și-ar fi spus în mod organizat cuvântul*“.

Dl. Victor N. Popescu în acelaș număr al „Viitorului“ spune că „*astăzi în clerul de mir este o atmosferă de antipatie generală față de această lege, și că dacă ar fi întrebat pentru abrogarea ei și revenirea la legea din 1893, ar face-o cu toată inima*“.

Și fiindcă dl. Dr. Ion Matei vorbise la societatea clerului „Ajutorul“ despre noua lege de organizare, dl. Victor Popescu roagă pe dl. Matei să arate în viitoarea conferință:

1. Nu cumva legea de organizare în aplicarea ei a dus numai la o autonomie episcopală, rupând legăturile Bisericii, pentru ca să lucreze coordonat?? 2. Nu cumva autoritatea episcopală a căutat să-și crească puterea, în detrimentul clerului de mir?? 3. De ce s'a dezvoltat numai biurocrațismul, nu și viața spirituală? Ex. când a fost vorba cine trebuie sacrificat: misionarul sau protopopii, s'au sacrificat misionarii. Observăm la acest punct că s'au sacrificat și protopopi foarte mulți, cum am arătat la începutul lucrării, iar sacrificarea aceasta nu are legătură cu canonicitatea sau necanonicitatea legii, ci are legătură cu lipsa noastră de solidaritate, căci unii P. P. S. S. Chiriarchi au zis: ajunge un protopop de județ, iar P. P. S. S. episcopi uniți au zis: avem nevoie de toți protopopii!!!

Deci nu legea este de vină, ci oamenii!!! Tot oamenii poartă vina și pentru suprimarea din buget a misionarilor, pentru că chiar în timpul congreselor misionare unii oameni (ai Bisericii chiar) ziceu: nu ne trebuie misionari! Iar unii politicieni nu voiau să știe nici de preoți misionari, nici de protopopi.

Dl. I. G. Savin, în „Viitorul” dela 15 Iulie 1932, spune că biserica prin constituția statului a fost scoasă din situația ei de biserică de stat și trebuie să-i dăm dreptate dlui Savin, căci deși prin Constituție i-se zice „dominantă”, vedem că încetul cu încetul i-se scot din buget funcțiile prevăzute în legea de organizare și statutul ei.

Preotul Gheorghe Gr. Georgescu din jud. Ialomița, într'un articol al său din „Viitorul” Nr. 14 din 15 Iulie 1932, zice că prin legea din 1925 se reduce rolul preotului în parohie la un simplu biou de înregistrare, „dupăce din ministru al misiunii sale ajunge valetul ordinar al parohienilor ignoranți; dupăce Chiriarchia, care totdeauna îl are la mână — din punct de vedere spiritual și material — prevede sancțiuni drastice pentru preotul neexecutor al legii, a binevoit legiuitorul ca pentru mirenii cu cari ne-au blagoslovit și împodobit solii bisericii ardelenne (cuvintele anterioare sunt bine subliniate!), să nu prevadă absolut nici o sancțiune represivă, în cazul călcării acestei legi”.

Părintele Georgescu atribuie legii fel și fel de consecințe grave: conflicte între preot și parohieni, pedepse la preoți, dar nu laicilor; îngreuierea lucrărilor episcopoești și trebuința de înmulțire a personalului la cancelariile autorității clericale; noi sarcini în bugetul bisericii și al preotului.

În treacăt observăm că iarăș ne întâlnim în lamentările precedente că avem prea mult personal la Episcopii!! Ceva ne mai pomenit, când știut este că oricum s'ar fi alcătuit legea, tot trebuia cineva să îndeplinească lucrările, cari azi se fac la Episcopie, iar în vechiul regat înainte de lege se făceau de Ministerul Cultelor!

Remarcăm deci că nu legea este aici vinovată. Însă are dreptate părintele Georgescu spunând că pentru laici nu sunt prevăzute pedepse!!! Regretăm însă nespuse de mult că părintele Georgescu vorbește de: „Solii bisericii ardelenne”, cari ar fi blagoslovit cu mizerii viața bisericii!!! Asemenea ieșiri sunt incompatibile cu duhul ortodoxiei și al frăției românești.

Nu-i mirare dacă asemenea critici au produs amărăciuni pe alocurea. În „Telegraful Român” din Sibiu, părintele Felea dela Arad cu deplină dreptate se plânge (în articolul: Critica în Biserică) de glasurile ce se ridică împotriva legii, fără să auzim un glas de laudă la adresa ei. Bună rețetă dă sfinția Sa, cece am zis noi în lucrarea: „Credința care lucrează”, că munca pozitivă ar trebui depusă în aplicarea părților bune ale legii, cari sunt covârșitoare față de unele lacune și defecte ale ei.

Părintele profesor Dimitrie Rădulescu, sub titlul: *Biserica și manifestul program al partidului național țărănesc*, scrie următoarele („Dreptatea” din București, 17 Iulie 1932): biserica prin legea din 1925 ar fi fost transformată în birou, multiplicat în secții, parasecții, eforii, consilii centrale etc. (observăm că numai un consiliu central există); legea ar fi transformat biserica în „teren de lupte materiale, politice și sociale”. Părintele Rădulescu zice (citat): „Iar preotul, care până la legea din 1925 era duhovnicul cumpenei morale și sociale dintr'un sat și arbitru indiscutabil și ascultat al fiilor lui, — astăzi este aruncat în prăpastia celei mai cumplite umilinți, ca unul care este situat de lege sub cel mai decăzut fiu al său poate, care, prin voturile concetățenilor lui, obligă de angajamente bancare deseori, fiind ales „om de încredere” al enoriașilor, este pus mai presus de părintele lui sufleteș, legea dându-i superioritate asupra preotului”.

Părintele Rădulescu mai zicea, între altele (și aceasta într'un ziar politic):

„Actuala lege l-a devastat pe Preot de orice drept, de orice inițiativă și de orice prestigiu. Nenumăratele conflicte dintre Preot și enoriașii lui, unele înăbușite, altele explodate, sunt

probe evidente ale stării raporturilor create de spiritul și litera actualei legi; iar recentele alegeri eparhiale, care au transformat bisericile în adevărate teatre de lupte de exterminare, sunt ilustrațiunea cea mai categorică a rățcirii Bisericii din rosturile ei divine. Criza de autoritate a Preotului, generatoarea tuturor diversiuilor și rățcirilor, este urmarea acestor stări legiferate. Niciodată nu s'a înregistrat un mai mare progres al întinderii curentelor sociale subversive, reprezentate prin numeroasele secte religioase, ca acum, când preotul a fost smuls din rosturile lui sacre."

Noi am adus în expunerea precedentă părerile preoților Dincescu și Munteanu, care nici pe departe nu comentează, ci spun că prin laicii din Consiliul parohial se poate bine lucra și în rândul credincioșilor s'a produs o înviorare. (Vezi revista „Moldovei” Nr. 7—8 din Iulie—August 1931 și ziarul Dimineața din 22 Martie 1931). Părintele Munteanu spune că și mirenii din adunările eparhiale și-au arătat multă dorință de a privi și a lucra pentru binele bisericii, iar despre secțiunile Consiliului parohial spune că ele și-au făcut datoria. (p. 195).

Că legea de organizare a Bisericii ar fi cauza lățirii sectelor, cum zice părintele Rădulescu, înseamnă a nu cunoaște realitatea. Sectele prind teren chiar și acolo, unde laicii nu au drepturi: la catolici și în genere unde preoții nu sunt adevărați preoți, unde ei au ieșit din rosturile lor sacre. Dar a zice că legea de organizare a scos pe preot din rosturile lui, este cel puțin o exagerare. Într'o ședință a sfântului Sinod, (24 Aug. 1932) d-l ministru Dimitrie Gusti a accentuat că preotul are mare teren de muncă prin înființarea comitetelor misionare, culturale, prevăzute în statutul legii. Mare dreptate are d-l ministru și nici nu s'a gândit să spună că legea ar pune obstacole în calea acestor realizări.

Deci să nu mai scuzăm pe preot cu legea, ci să lăudăm pe toți cucernicii preoți, cari aplică și legea de organizare, dar aplică mai ales legea muncii pentru mântuirea sufletelor.

Prin aceasta noi nu voim a nu recunoaște că unii laici nu ar fi abuzat de rosturile lor în biserică. Dar există sancțiuni în canoane, cari trebuie aplicate celor vinovați și dacă se cere, autoritatea în drept va ști să aducă legii corectivele necesare.

e) Doxa, — foaie de îndrumare pentru preoți, — în numărul 1 pe Iunie 1932 spune că prin legea de organizare „bisericele au fost transformate în localuri de întruniri și de alegeri, că preotul, prin legea această încetând

să mai fie predicator, a devenit strângător de bani, că preoțimea a pierdut dreptul de a fi salarizată, potrivit legii din 1893 alui Take Ionescu.

Doxa în numărul 2 din Iulie 1932 zice că a tuala lege de organizare prevede organizare pur socială cu adunări generale ca la bănci, cerând organizație ortodoxă, unde laicii să nu aibă alătea drepturi în administrație. În Revista aceasta părintele diacon Gh. I. Soare scrie mai multe articole și între altele zice că poporul avea numai drept consultativ la alegerile de episcop.

f) P. S. Tit Sîmedrea, vicarul sfintei Patriarhii, printr'un articol publicat în ziarul „Cuvântul” din 24 August a. c., propune cum ar trebui să se facă pe viitor alegerile de episcop și de mitropoliți și în concluzie zice: Sfântul Sinod să propună 3 candidați, iar Majestatea Sa Regele, inspirat de Duhul Sfânt, va alege pe cel mai vrednic; lucru care s'a mai făcut sub Vodă Ghica la 1823, când Domnitorul pomenit a desemnat ca Mitropolit al Munteniei, pe ierodiaconul Grigorie dela Căldărușani, adică pe acela care a fost lumina Bisericii Românești în secolul al XIX-lea.

g) Alegerile eparhiale din primăvara anului 1932 au dat naștere la discuții vehemente în presă și însuși Sf. Sinod în ședința din 14 April 1932 a constatat că legea de organizare are unele lacune cari trebuiesc înlăturate.

Cap. III

1. Legea nu împiedecă apostolatul preoțesc.

Preotul, care cu inimă curată, gânduri și simțăminte sfinte, a intrat în slujba lui Dumnezeu, nu se va lăsa stânjenit de veleități omenești. Și mai ales teama această nu poate fi întemeiată pe legea de organizare, care nici nu oprește pe preot să predice și să administreze sfintele taine. Un distins ftu al Bănățului, decedatul Dr. Aurel Cosma, în discursul său dela Cameră, cu prilejul discuției generale asupra proiectului de lege, spune că dela Constituția țării nu s'a votat o lege mai importantă pentru unificarea sufletească decât legea bisericească! Atunci de ce alătea lamentări, că preotul a încetat de a fi predicator, devenind adunător de fonduri?! Dar, dragă Doamne, la romano-catolici este alăta constituție, dar și acolo preotul, pe lângă că este predicator, este și adunător de fonduri, căci altcum nu-și poate îndeplini misiunea! Organizațiile caritative, misionarismul cer mijloace materiale.

Cu nimic nu este justificată lamentarea că preotul a încetat să fie predicator. Dar vă întreb, cine oare îl împiedecă pe părintele Toma Chiricuță de la Biserica Zlătari din București să predice în toate Duminicile și sărbătorile?! Părintelui Chiricuță și altor distinși preoți desigur nu li-a trecut prin gând să spună că legea de organizare a Bisericii i-ar stânjeni în apostolatul lor! Părintele Chiricuță are și Societatea caritativă Sf. Ciprian, are o revistă, o editură religioasă și toate acestea aflându-se și Sfinția Sa sub regimul legii din 1925. Prin ce oare ar fi deci situat de lege sub cel mai „decăzut fiul al său poate”, cum zice părintele Rădulescu??

Dar cine împiedecă pe preotul de azi să predice chiar mai mult decât predică? Cine, poate legea? După săvârșirea unui botez, a unui parastas, a unei cununii, a unei înmormântări, cine te împiedecă să predici? Ce vină are legea, dând rezolvirea problemelor în competența Bisericii, adică aplicând principiul autonomiei? Încă nu am auzit ca principiul de autonomie să fi pricinuit scăderea numărului predicilor, al sfaturilor culturale, moralizatoare, al comitetelor misionare, al caselor culturale și altor așezăminte!

Statutul pentru organizarea Bisericii la art. 52 prevede înființarea de comitete parohiale speciale pentru înfrumusețarea bisericilor, pentru susținerea de coruri, protecția școlărilor săraci, ocrotirea orfanilor și văduvelor, ajutarea bolnavilor, pentru înființarea de biblioteci, grădini de copii, orfelinate, cămine, azile etc. Preotul este și trebuie să fie conducător în toate aceste organizații. Preotul este întâiul apostol al faptei în aceste organizații și Dumnezeu nostru ne va da destui preoți, cari în loc să critice legea, vor căuta să o aplice, realizând înfăptuirile prevăzute de dânsa.

Cine caută sincer să aplice legea, acela nici nu mai are timp pentru lovirea ei! În cadrul societății *Renașterea* din eparhia Râmnicului se lucrează cu atâta asiduitate pe teren cultural și filantropic. La alte eparhii sunt multe realizări bune, sunt farmacii parohiale, societăți caritative etc. Deci legea nu împiedică nici apostolatul preotului, nici apostolatul laicilor.

Desigur sub regimul legii din 1925 progresul nostru bisericesc este laudabil. Avem edituri religioase, reviste și *foi parohiale și eparhiale, apar broșuri, cărți, ba, ce este mai mult, ne va fi dat să avem și o ediție și traducere nouă a Sf. Scripturi.*

Trăim în epoca tehnice, a aviației, a filmului sonor, radio etc. Rolul Teatrului este

preluat de cinematograf, în locul fanteziei își face loc voința, inima este închisă de rațiune, sentimentele lirice și tragice sunt înlocuite cu fapte dramatice sguđuitoare, lectura de azi este în serviciul culturii americanizate. Rapiditatea și dorul de senzație caută satisfacere. *Necesitățile de ordin estetic sunt satisfăcute prin descoperiri tehnice și de științe naturale, iar nu prin principii și învățături morale.*

În asemenea împrejurări cred că nu critica exagerată va fi calea progresului în Biserică. Instituția aceasta sfântă își are organele și forurile ei reprezentative și la timp potrivit se găsesc și oamenii cari în cadrul legii să facă anumite modificări, cerute imperios; dar să critici legea cu vreme și fără vreme, să împrăștii nedumeriri și îndoieli, arunci învinuiri în dreapta și în stânga, că episcopul este un autocrat, că preotul nu mai numără nimic etc., — acestea nu merg. Mai sunt Biserici, cu preoți, cu legi, dar nu ofenzive așa puternice față de așezăminte și legi!

Se va zice: pentruca eu preotul să pot face o mișcare religioasă, să am broșuri, să fac misiuni, să am ce trebuie în biserică, să am cimitir curat, îmi trebuie bani, dar legea mă așază sub puterea episcopilor, a aprobării consiliului și adunării parohiale! Părintele Florea Drăghici, la discuția legii în 1925, a spus în parlament că vechea lege din vechiul regat lăsa cimitirele în sarcina primăriilor, iar prin noua lege se dă în grija parohiei, deci — zice sfinția Sa — legea nouă este mai bună, căci primăriile foloseau veniturile cimitirelor, dar le lășau neîngrijite!!! Deci părintele Drăghici zice că e bun principiul autonomiei. Dar va zice altul și zic mulți preoți: dar cum, eu să atârnez de votul celui din urmă om ca să pot înfrumuseța cimitirul?

Dar eu, preotul, voind a face pastorație și misionarism, să milogesc votul adunării parohiale, alcătuită din oameni între care sunt și elemente cu reavoință și nepricepute? Întrebarea aceasta o am auzit din gura multor preoți și suntem gata să admitem că se prea poate să se găsească oarecari agitatori, cari să facă greutăți, să nu voteze sumele necesare, dar față de asemenea elemente trebuie să se aplice măsuri, iar nu să se răpească tuturor dreptul de a vota bugetul parohial.

Credincioșii, cari văd zelul și râvna preotului, cunoscând că preotul lor este adevărat părinte și apostol, vor avea bunul simț să aducă la sentimente mai bune pe cei răsvrățitori, și la urma urmelor, când poporul vede că el are să hotărască asupra unei sume, care va fi

întrebuințată spre binele său, nu va refuza, mai ales că se pot face în statutul de organizare întregiri, cari să declare obligatorii cheltuelile cari privesc viața religioasă-morală și gospodăria parohiei.

Chestiunea principală este să creștem credincioși conștienți, cari să-și dea seama că fără jertfe nu se poate face nimic. Să avem oameni, iată cea dintâi condiție; oameni cu bunăvoință, cari vor ști să găsească mijloacele necesare pentru a face față cheltuelilor. Deci nu lamentarea, că preotul a ajuns sub cel din urmă credincios, să ne fie ținută, ci muncă grea de zi și noapte să facem poporul a înțelege că el acum are să colaboreze cu clerul la progresul Bisericii.

Poporul, care tot aude lamentări, că el nu ar fi vrednic să aibe cuvânt în trebile de ordin economic-caritativ cultural, pe drept cuvânt s'ar putea simți jignit. Dar scopul nostru nu poate să fie jignirea poporului, ci luminarea lui, lămurirea lui că a ajuns un factor important în Biserică, putând arăta ce poate munci sub conducerea preotului.

Avea drepte raportorul dela Senat al legii, P. Sf. Episcop Lucian Triteanu, ca să citeze din discursul unui distins mirean al trecutului nostru bisericesc, al regretatului Alesandru Mocioni, care în discursul din 17 Dec. 1898 zicea: „Clerul și poporul, preoți și mireni, stau pe toate punctele în contactul cel mai intim unii cu alții și prin necontenita cooperare a acestor două elemente constitutive ale Bisericii decurge întregul ei proces vital. În această autonomie vedem spiritul modern democratic cu spiritul vechiu creștinesc, patriarhal, spiritul libertății cu spiritul autorității, spiritul progresului pe toate terenele cu spiritul unui conservatism înțepenit în toate așezămintele” (Colecția de legi bis. a d-lui Chiru Costescu, vol. II. 1925 p. 150).

Biserica ortodoxă a avut spirit de libertate foarte larg, dar nici statul n'a împiedecat-o să propage Evanghelia Mântuitorului, să combată ereziile, să aducă norme de credință și canoane, norme de organizare etc. Nu este deci întemeiată temerea că poporul credincios este acum totul, căci principiul ierarhic este păstrat.

(Va urma.)

Citiți
»Biserica și Școala«

Dispoziții dela Sf. Sinod

pentru catehizarea școalelor primare.

E deja bine știut, că Sf. Sinod, în înțelegere cu autoritatea Statului, a luat măsuri pentru generalizarea practicei, de a se face prin preoți catehizarea tineretului de școale primare. Consiliul eparhial din ședința sa culturală dela 28 Iunie a. c., a vestit aceasta îndatorire, în eparhie, prin circulara No. 3855 | 932.

Acum, primind dela Sf. Sinod o „Instrucțiune” specială în materie, dimpreună cu un *Plan analitic* religios și *Tabloul manualelor* de religie, le aducem la cunoștință obștească, pe calea organului eparhial.

De data aceasta publicăm Programa analitică și tabloul manualelor, rămânând să se iee dispoziții, mai târziu, cu privire la publicarea instrucțiunilor catihetice, fiind mai urgentă necesitate publicarea ce se face în cele ce urmează:

* * *

Punct de orientare la programa analitică pentru învățământul religios din primele 4 clase primare.

Această programă este lucrată pe fiecare clasă, cu considerare la numărul orelor de prelegere, 2 ore pe săptămână, și calculat 32 de lecțiuni într'un an.

Programa e lucrată în baza hotăririlor Comisiei Sf. Sinod și a Comisiei permanente dela Sinodul permanent din ședința ținută la 24 Iunie a. c.

S'au pus anume 32 de lecțiuni, ca propunătorii studiului religiunei să aibă posibilitatea de a face și repetire cât de temeinică și deasă a materialului, și totodată să aibă timp îndestulitor și pentru practica religioasă a elevilor.

Sub practica religioasă se înțeleg rugăciunile, explicările rugăciunilor, explicarea Sf. Liturghii și a slujbelor dumnezeiești, precum și explicarea și descrierea Bisericii și a tuturor obiectelor și vaselor sfinte folosite la slujba dumnezeiască. Totodată se vor face și instrucțiunile necesare din cântările rituale și liturgice, pe cari fiecare creștin ortodox român trebuie să le cunoască.

Prezentându-vă această programă analitică, vă rog să vă faceți observările, spre a putea stabili în mod definitiv programa care să fie pusă în aplicare.

București, 6 Iulie 1932

Cons. Referent, **A. Crăoiunescu**

* * *

Clasa I primară.

1. Cererea «Doamne Ajută» (ilustrație cu un copil și părinții în rugăciune).
2. Semnul Sf. Cruci (cu ilustrația Sf. Cruci.)
3. Rugăciunea intrării în clasă, ținută la rugăciune, semnul Sf. Cruci.
4. Rugăciunea se va învăța în școală cu elevii și se va rosti apoi la începutul și sfârșitul lecțiilor (ilustrația un tablou înfățișând un copil la rugăciune sau Mântuitorul la rugăciune).
5. Rugăciunea la eșirea din școală.
6. Tatăl nostru, explicare sumară, insistându-se asupra ideii de Dumnezeu ca Tată al tuturor, pornind de la ideea și comparația tatălui de familie.
7. Biserica: descrierea bisericii ca o casă de rugăciune. Casa lui Dumnezeu, respectul și grija ce trebuie să avem față de ea.
8. Cinstirea lucrurilor bisericești și a obiectelor de cult, icoane, cruci, și pe slujitorii altarului. Descrierea și indicațiunile privitoare la obiectele de cult va fi după observările la biserică în timpul slujbei.

Buna purtare.

9. În familie, față de mamă, frați, surori, se va insista asupra iubirii și a ascultării.
10. Combaterea pornirilor rele care tulbură bunele raporturi familiare, lăcomia, invidia, mânia.
11. Respectul față de rude și ceilalți oameni, modestia, salutul, ascultarea și respectul față de cei mai mari, cinstirea față de bătrâni.
12. Ajutorarea celor săraci, ospitalitatea, milostenia creștină.
- 13—14. La școală, față de preot și învățător, (ca față de tatăl familiei, față de colegi, dragoste, ajutor, întrecere la bine), ferirea de tovarășii rele (merele bune și merele putrede).
15. Față de animale, îngrijire, milă.
16. Sărbători, obiceiuri la sărbători.
16. Dumineca zi de bucurie sufletească, zi de odihnă pentru mers la biserică, întâlnirea cu prieteni și rude, distracții, jocuri.

Caracter istoric.

18. Nașterea Domnului.
19. Ajunul Crăciunului, preotul la ajun.
20. Prohodirea Domnului.
21. Învierea Domnului.
22. Colinde, steaua, obiceiuri locale, eventual Troparul Nașterii.
23. Botezul Domnului.
24. Ajunul Bobotezei, umblarea preotului în fiecare casă.
25. Slujba Bobotezei, troparul Bobotezei.
26. Sfintele Paști.
27. Obiceiuri creștinești la Sf. Paști (ca și la Crăciun).

28. Post, mărturisire, împărtășire.
29. Ouă roșii, pască.
30. Slujba Învierii, troparul.
31. Curățirea și înnoirea de Paști.

Clasa II primară.

1. Rugăciuni noi. Împărate ceresc.
2. Nașterea Domnului, în legătură cu cl. I, oarecari precizări istorice.
3. Magii și păstorii.
4. Ducerea la templu. Dreptul Simion (Anul Nou).
5. Uciderea pruncilor și fuga în Egipt.
6. Copilăria, Iisus în templu, precizări istorice cu tablouri intuitive.
7. Iisus și Ioan Botezătorul (în legătură cu botezul lui Iisus).
8. Botezul (Sf. Treime).
9. Ispitirea.
10. Alegerea apostolilor.

M i n u n i.

11. Puterea dumnezeiască, Fica lui Iair.
12. Vindecarea fiului sutașului.
13. Tânărul din Nain.
14. Hrănirea celor cinci mii.
15. Nunta din Cana Galileii.
16. Umblarea pe apă.
17. Vindecarea orbului.
18. Vindecarea slăbănogului.
19. Vindecarea leproșilor.

Învățături.

20. Parabolele: Fiul rătăcit.
21. " Semănătorul.
22. " Neghinei.
23. " Talanților.
24. Cele zece fecioare.
25. Vameșul și Fariseul.
26. Samarineanul milostiv.
27. Bogatul și săracul Lazăr. (rai și iad).
28. Bogatul căruia i-a rodit țarina.
29. Despre rugăciune.
30. Rugăciunea dumnezeiască (Tatăl nostru).
31. Rugăciunea către îngerul păzitor, Sfinte Dumnezeule, Cuvine-se cu adevărat. (Fetițele învățate «Născătoare de Dumnezeu»).

Clasa III primară.

1. Repetirea celor învățate cu privire la Mântuitorul nostru Iisus Hristos.
- 2—6. Predica depe Munte.
7. Iisus și Samarineanca, deosebiriile dintre legea veche și cea nouă.
8. Sluga necredincioasă.
9. Tânărul bogat.
10. Nunta fiului de împărat.
11. Judecata a doua.

Testamentul vechi.

12. Profețiile referitoare la venirea lui Iisus Hristos.
13. Proorocii Isaia și Ieremia.
14. " Ilie și Elisei.
15. Proorocul Daniil și robia babilonică.
16. Solomon ca rege, zidește și scrie proverbele.
17. Saul și David, Psaltirea lui David.
18. Judecătorii, Samson și Samuil.
19. Iov.
20. Moise.
21. Eșirea din Egipt.
22. Decalogul.
23. Ocuparea Canaanului.
24. Epoca patriarhilor. Avram.
25. Isac și Iacob.
26. Iosif.
27. Noe.
28. Creațiunea, creațiunea omului, păcatul strămoșesc, făgăduința unui Mântuitor.
29. Mântuirea neamului omenesc prin Iisus Hristos.
30. Ierusalimul și Sionul, istoric-geografic.
31. Geografia Palestinei, locurile unde a predicat Mântuitorul.
32. Rugăciuni la mărturisire, înainte de împărtășire și după împărtășire și la diferite trebuințe.

Clasa IV primară.

1. Menirea omului după învățătura bisericii creștine
2. Biserica și credința ortodoxă.
3. Revelația divină, Sf. Scriptură.
4. Sf. Tradiție, dogme, simboale.
5. Simbolul credinței.
6. Explicarea pe articole: Art. 1.
7. Art. 2.
8. " 3.
9. " 4.
10. " 5.
11. " 6.
12. " 7.
13. " 8.
14. " 9.
15. " 10.
16. " 11.
17. " 12.
18. Mijloacele de mântuire: Sf. Taine.
19. Botezul, Mirungerea.
20. Pocăința, Euharistia.
21. Preoția (La Sfintele Taine se vor explica și deosebiri de celelalte confesiuni).
22. Nunta.
23. Maslul și puterea rugăciunii.
24. Sf. Liturghie.
25. Noțiuni de cult: acte liturgice, obiecte, etc.
26. Poruncile bisericii.
27. " " "
28. Caritatea creștină și socială.

29. Biserica, Familia și țara.
30. Datoriile către noi înșine.
31. Despre felul cum trebuiesc ținute sărbătorile bisericesti și naționale.
32. Virtutile fundamentale creștinești, credința, speranța și iubirea.

Clasa V primară.**A. Istoria universală a Bisericii creștine.****I. Biserica creștină în timpul Apostolilor.**

- Lecția 1. Apostolii. Alegerea lui Matia. Pogorirea Sf. Duh. Intemeierea celei dintâi comunități creștine în Ierusalim,
2. Intinderea creștinismului între iudei și păgâni. Vieața și activitatea Apostolului Petru.
 3. Vieața primilor creștini. Duminica, Sf. Euharistie, Agapele.
 4. Alegerea diaconilor. Uciderea arhidiaconului Ștefan.
 5. Vieața și activitatea apostolului Pavel. Cauzele repedei răspândiri a Creștinismului.
 6. Sinoadele apostolești.
 7. Sf. Scriptură a Noului Testament.

II. Biserica în luptă cu păgânismul.

8. Persecuțiunile. Cauzele și numărul lor.
9. Sf. Mucenici: Gheorghe și Dimitrie.
10. Sf. Mucenițe: Ecaterina și Paraschiva.
11. Invingerea creștinismului. Constantin-cel-Mare și Elena.
12. Organizarea Bisericii Treptele ierarhice. Cultul, sărbătorile.
13. Monahismul.

III. Biserica în luptă cu dușmanii din lăuntru.

14. Ezeziile și shismele. Arie și Macedonie.
15. Sfinții părinți bisericești: Atanasie-cel-Mare, Vasile-cel-Mare, Grigore de Nazians, Ioan-Gură-de-Aur.
- 16--18. Sinoadele ecumenice. Cauzele finerii, numărul, și hotărârile lor. Sinoadele locale.
19. Lupta contra icoanelor. Dumineca ortodoxiei.

IV. Desbinarea Bisericii.

20. Cauzele și desăvârșirea desbinării.
21. Reformațiunea. Luther. Calvin. Sectele protestante și principiile lor greșite, fiecare poate tâlcui Sf. Scriptură. Preoția universală.

B. Istoria specială a Bisericii române înainte de unirea tuturor Românilor.

22. Creștinismul la Români. Intemeierea mitropoliilor și episcopiiilor.
23. Legăturile bisericești între Români. Mănăstirile.
24. Incercările de convertire ale rom.-catolicilor și reformațiilor.
25. Unirea unei părți a Românilor din Ardeal cu biserica rom.-catolică. Cauzele și reacțiunea.

26. Ierarhii mari: Varlaam, Dosoftei, Veniamin Costache Antim-Ivireanul.
27. Biserica din Basarabia și Bucovina până la unirea tuturor Românilor.
28. Andrei Șaguna și opera lui.

II. Biserica ortodoxă română după unirea tuturor Românilor (1918).

29. Poziția bisericii, autocefale, dominantă, părțile constitutive ale bisericii.
30. Parohia. Adunarea, consiliul, comitet, episcopii parohiale.
31. Protopopiatul, adunarea, consiliul, episcopii, judecătoria protopopească.
32. Episcopia. Adunarea și consiliul eparhial. Mitropolia. Instanțele de judecată bisericească.
33. Congresul național bisericesc. Consiliul central bisericesc. Sf. Sinod (descrise pe scurt după esența lor).
34. Sectele religioase din România. Primejdia lor națională și religioasă.
35. Biserica ortodoxă orientală este adevărata biserică mântuitoare.
36. Rolul bisericii ort.-rom. în dezvoltarea și păstrarea naționalității și limbii române.

Clasa VI primară.

Morala creștină.

PARTEA I

1. Omul (trup și suflet). Facultățile sufletești, menirea omului, preamărirea lui Dumnezeu și fericirea.
2. Definiția morală. Evanghelia și morala creștină. Legătura dintre religie și morală.
3. Legea morală, naturală și pozitivă. Legea Vechiului Testament ca pregătire pentru legea evanghelică, superioritatea acesteia.
4. Legile omenești: bisericești și civile. Interpretarea și obligativitatea lor. Sancțiunile legii morale.
5. Conștiința morală, originea, funcțiunea, felurile ei, datoria față de conștiință.
6. Libertatea morală. Dovezi pentru existența ei. Piedicile libertății morale: neștiința, patima, frica, sila.

A. Virtutea.

7. Virtutea: natura și felurile ei. Virtuți teologice și morale.

I. Virtuțile teologice.

8. Credința, necesitatea și natura ei. Mijloacele de a păstra și a întări credința. Păcatele contra ei: necredința, ateismul, indiferentismul, fanatismul și bigotismul.
9. Speranța: natura și necesitatea ei. Păcatele contra ei, disperarea și încrederea prea mare în bună-tatea lui Dumnezeu.
10. Iubirea către Dumnezeu și păcatele contra ei, iubirea către noi înșine și aproapele. Păcatele contra ei. Purtarea față de vrăjmași. Ilustrate prin pilde din Istoria biblică.

II. Virtuțile morale.

11. Virtuțile morale: înțelepciunea, dreptatea, cumpătarea, curajul. Pilde din Istoria biblică. Păcatele contra lor.

Păcatul.

12. Natura și felurile păcatului. Păcatul strămoșesc și cel actual, greu și ușor, de moarte, împotriva Sf. Duh.
13. Păcatele grele: mândria, zgârcenia, desfranarea, lenea, lăcomia, invidia și mânia.
14. Vișiu. Deosebirea între păcat și vișiu. Fapte pretinse indiferente.
15. Răsplată și pedeapsă în viață și după moarte.

PARTEA II

I. Datoriile creștinului.

a) Către Dumnezeu.

16. Cunoașterea și adorarea lui Dumnezeu. Venerarea Născătoarei de Dumnezeu, a sfinților, a moaștelor, icoanelor.
17. Cultul divin și împărțirea lui. Idololatria.
18. Superstiția, felurile și combaterea ei.
19. Luarea în-deșert a numelui lui Dumnezeu. Blasfemiile, jurământul și felurile lui. Sperjurul. Votul.
20. Repausul duminical. Legătura lui cu religia, sănătatea și starea materială.

b) Către aproapele.

21. Datoriile superiorilor față de inferiori: ale stăpânilor către slugi, ale cărmuitorilor către cetățeni, ale măștrilor către ucenici. Datoriile față de lucrători.
22. Datoriile inferiorilor față de superiori: ale copiilor către părinți, ale elevilor către învățători, ale slugilor către stăpâni, ale cetățenilor către autorități, ale credincioșilor către păstorii sufletești.
23. Uciderea, sinuciderea, duelul. Cauzele ce duc la ucidere și sinucidere.
24. Dreptul de proprietate. Datoria față de proprietatea străină. Socialism, bolșevism, anarhism și combaterea lor. Cămătăria.
25. Minciuna și felurile ei. Fățarnicia, secretul, datoria de a spune adevărul.
- 26—27. Alte datorii către aproapele. Faptele îndurării trupești și sufletești.

c) Către noi înșine.

28. Datoriile către trupul nostru: Sănătatea, locuința, hrana, îmbrăcămintea, curățenia, munca, economia, averea.
29. Datorii către sufletul nostru: Cunoașterea de sine, cultivarea facultăților sufletești. Numele cel bun. Onoarea.

d) Datoriile sociale.

30. Familia. Rolul ei social. Datoriile soților.
31. Patria. Datoriile față de ea și de legile țării.
32. Biserica. Supunerea la legile ei. Poruncile bisericești.

II. Desăvârșirea morală.

33. Rugăciunea, necesitatea, felurile. Condițiunile și foloasele ei.
- 34—35. Fericirile evanghelice (ticluite).
36. Sfaturile evanghelice.

Clasa VII primară.**Elemente de drept bisericesc.**

1. Noțiunea de Biserică. Intemeierea și scopul ei. Insușirile bisericii. (Una, sfântă, sobornicească, apostolească).
2. Dreptul bisericesc. Isoarele lui. Sf. Scriptură, Sf. Tradițiune, canoanele.

Ierarhia.

3. Noțiunea de ierarhie. Treptele ierarhice (episcop, preot, diacon) și trebuințele fiecăreia.
4. Trepte onorifice (Patriarh, mitropolit, arhiepiscop, protopresbiter, etc.)
5. Titlurile și modul de adresare către membrii ierarhici.
6. Condițiunile pentru intrarea în cler. Hirotonie, hirotesie.
7. Monahismul. Condițiunile pentru intrarea în monahism. Gradele monahice.

Organele puterii bisericești.

8. Ideile și scopul sinoadelor ecumenice. Convocarea, participarea și autoritatea lor.
9. Cele 7 sinoade ecumenice.
10. Sinoade locale. Invoirea episcopilor neadunați la un loc.

I. Dreptul clerului de a învăța.

11. Episcopii sunt urmașii apostolilor. Numai clerul are dreptul de a învăța și a tâlcui adevărul de credință și viață morală. Erezie, secte.

II. Dreptul clerului de a săvârși cele sfinte.

12. Mijloacele de sfințire: cele 7 taine, noțiunea de taină, primitorul, efectul ei.
13. Botezul. Materia, forța, săvârșitorul, primitorul, efectul lui. Nașul. Botezul sectarilor și eterodoxilor.
14. Taina Sf. Mir (ca la botez).
15. Pocăința, condițiunile adevăratei pocăințe. Canonul.
16. Sf. Cuminecătură, rugăciunea dela împărtășire.
17. Căsătoria. Ideia, taina, cerințele ei, examenul logodnicilor, logodna, strigările, timpul contractării căsătoriilor.
18. Nunta. Căsătoria religioasă, cea civilă, căsătorii mixte.
19. Impedimente pentru căsătorie (absolute și relative). Relative. Inrudirea de sânge, cuscrenia, înrudirea spirituală, adopțiunea.
20. Dispense pentru căsătorie. Divorțul. Motivele canonice și efectul lui. Căsătoria a doua și a treia.
21. Drepturile și datoriile soților. Raportul dintre părinți și copii.
22. Maslul, împărtășirea cea din urmă, înmormântarea religioasă. Rugăciunile pentru morți.
23. Venerarea sfinților. Cinstirea icoanelor, moaște.

III. Dreptul clerului de a cârmui pe credincioși.

- 24—25. Laicii ca membri ai bisericii. Datoriile și drepturile lor. Poruncile bisericești (cele 9).

26. Judecata bisericească. Instanțele de judecată bisericească.
27. Delictele bisericești pentru laici (apostasia, erezia, shisma, simonia).
28. Mijloacele penale ale Bisericii. Pedepse pentru clerici. Pedepse pentru laici. Incetarea delictelor și pedepselor.
29. Societăți bisericești. Origina, scopul și caracterul lor juridic. (De pildă Societatea Sf. Gheorghe).
30. Toleranța religioasă, delictes contra persoanelor, sectelor și legiuirilor de cult.
31. Biserica și Statul. Origina bisericii, origina statului, raportul dintre Biserică și Stat.
32. Frumusețile Bisericii ortodoxe naționale.

C O N S P E C T U L**MANUALELE DE RELIGIE PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR.****1. Dr. P. Barbu — Pr. P. Bizerea:**

- a) Carte de religie pentru școlile de copii mici și cl. I primară.
- b) Carte de religie pentru cl. II și III școala primară.
- c) " " " " " IV primară.
- d) " " " " " V, VI și VII primară.

2. Pr. Ec. M. Bejenaru:

- a) Credința strămoșească, pentru cl. V cursul superior primar.

3. Prof. Calistrat Coca, revizuit de Petru Popescu:

- a) Catechismul mic pentru cl. I și II primară.
- b) " " " " " III și IV primară.
- c) Istoria biblică pe scurt, pentru cl. III și IV primară.
- d) Catechismul pentru cl. V și VI primară.
- e) Istoria sfântă a Testamentului Vechi și Nou pentru cl. V și VI primară (această carte e lucrată cu Samuil Andrievici).

4. Petre Popescu:

- a) Manual didactic pentru învăț. religios cl. I primară.
- b) " " " " " " " II "
- c) " " " " " " " III "
- d) " " " " " " " IV "
- e) " " " " " " " V "
- f) " " " " " " " VI "
- g) " " " " " " " VII "

5. Nicolae Crișmariu:

- a) Catechism pentru elevii școalelor primare ort. române.
- b) Istorie biblice pt. elevii școalelor primare ort. rom.
- c) " bisericești pt. elevii școalelor primare ort. rom.

6. a) Câteva povățuiri creștinești:

- b) Povestiri pentru lucrătorii de fabrici.
 - c) Rugăciuni.
 - d) Rugăciuni. Tatăl nostru pentru bolnavi.
- Acestate din editura Mănăstirii Dobrușa.

7. Pr. Petru Comăndat:

- Istorie creștinești.

Croitoria Diecezană, Arad str. Eminescu 18, confecționează reverenți și suprareverenți cu prețuri ieftine.

In atențiunea preoților și a tuturor iubiților abonați.

„Biserica și Școala“ va publica pe viitor predici duminicale și la sărbători; ele vor apare cu multe zile înainte de respectiva Duminică, astfel că iubiții preoți vor avea prilejul să utilizeze materialul pentru predicile lor. Solicităm deci tot sprijinul pentru foaia noastră eparhială și invităm pe toți abonații să păstreze colecțiile folii și mai ales preoții, având pe viitor un bogat izvor pentru predici.

1-3

INFORMAȚIUNI.

Personale. P. Sf. Sa *Episcopul nostru Grigorie a plecat Duminică seara cu acceleratul la Sibiu, pentru a participa la ședințele Consiliului Metropolitan, cari s'au început Luni în 19 Sept. Marți noaptea P. S. Sa a sosit acasă dela Sibiu.*

Distins cu brâu roșu. *La sărbătoarea înălțarea sf. Crucii a. c. P. S. Sa Episcopul nostru a împărtășit părintelui Zenovie Brădean, preot în Comlăuș și misionar eparhial, binecuvântarea pentru a purta brâu roșu de culoare închisă.*

Să-l poarte sănătos și cu vrednicie.

O minună. Cantorul bisericii din Drauți ne scrie că, în Lunea sf. Rusaliilor s'a prezentat în biserică lor o familie din Iermata cu un băiat mut.

Părintele Melentie Pop din Drauți a citit asupra aceluia băiat mai multe rugăciuni, rostite cu atâta evlavie încât publicul credincios plângea.

Și minunea s'a făcut, că la fine copilul a început a vorbi. Părinții lui plângeau de bucurie și s'arutau hainele preotului.

De atunci în toate duminicile biserică din Drauți e cercetată de o mulțime de bolnavi din satele din jur,

Ce cărți citesc scriitorii ruși. Cititul cărților a luat în Rusia sovietică un mare avânt. Până în prezent au fost făcute numeroase anchete asupra celor mai cettite cărți în rândurile publicului. Actualmente ziarul „Literarnaia Gazeta“, a întreprins o anchetă în rândul scriitorilor din Moscova, pe tema „Ce citesc scriitorii sovietici“. Ziarul a publicat răspunsul a 18 scriitorilor, referitor în special la punctul „Ce cărți v'au pricinuit ceva mai puternică impresie?“ Cele mai multe voturi le-a obținut cunoscutul scriitor american John Don Passos, autorul celui mai bun roman războinic american „Trei soldați“ și autorul cărții „Strada nopții“ (15 voturi). După el urmează scriitorul rus Tichonov (8 voturi); Stendhal, Parternak și Malyskin (ultimul prin cartea sa Sevastopol), au obținut câte 6 voturi.

Tiparul Tipografiei Diecezane Arad.

Ordin Circular

Către toate oficiile parohiale.

În conformitate cu ordinul Ministerului de Culte Nr. 20928, dat pe baza unei Legi a timbrului și a impozitului pe acte intrate în vigoare pe ziua de 1 Maiu 1927, comunicăm, că de aici înainte nu se va mai da curs decât acelor cereri intrate la Consiliul nostru eparhial, cari sunt suficient timbrate. Orice petiție sau arătare, trebuie timbrată cu 11 Lei timbru fiscal și 2 Lei timbru de aviație.

Art. 41 din Lege spune: „Petițiunile dacă sunt netimbrate, se vor înregistra, dar nu li-se vor da curs decât după ce partea interesată va plăti taxa îndoită prin aplicarea de timbre mobile, cari se vor anula de autoritate“.

Comunicăm această dispoziție, cu invitarea, ca oficiile parohiale să o aducă cât mai larg la cunoștința credincioșilor din Eparhie, spre știre și orientare.

Acest ordin circular s'a mai publicat în Nr. 23 din 5 Iunie 1927 al organului oficial „Biserica și Școala“, dar trebuie să-l repetăm, după ce zilnic ne sosesc cereri netimbrate.

Arad, la 20 Septembrie 1932.

Consiliul Eparhial ort. rom.
din Arad.

Nr. 3090/1932.

Publicațiune.

În ziua de 30 Septembrie a. c. se va ține licitație publică, cu oferte închise și sigilate, la Consiliul eparhial ort. rom. din Arad, pentru darea în antrepriză a lucrărilor de reparație a casei și a gardului din Arad str. L. Tâmpa No. 4-6.

Condițiile de licitație, caletele de sarcini, planul și devizul se pot vedea la Consiliul eparhial, secția economică, în cursul orelor oficinoase. Deodată cu prezentarea ofertelor închise, se va depune la casieria Consiliului eparhial garanță de 5%, din valoarea ofertel.

Arad, din ședința Consiliului eparhial ținută la 9 Sept. 1932.

Consiliul eparhial ort. rom.
Arad.

Nr. 5505/1932.

Publicațiune.

Consiliul eparhial ort. rom. din Arad are nevoie de 4 vagoane (a 10 tone) cox de prima calitate, bucăți fără praf, proveniență din Anina, Silezia sau Cehoslovacia.

Ofertele de livrare se vor înainta până în 28 Septembrie 1932.

Arad, din ședința Consiliului eparhial ținută la 9 Sept. 1932.

Consiliul eparhial ort. român
Arad.

Red. responsabil: Protopop SIMION STANA